

РЕСУРСИ БІОГРАФІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

УДК 012+016:929(477)

*Олег Миколайович ЯЦЕНКО,
завідувач відділу формування
біобібліографічного інформаційного ресурсу
Інституту біографічних досліджень НБУВ,
старший науковий співробітник,
кандидат історичних наук (Київ).*

ПРЕДСТАВЛЕННЯ БІОБІБЛІОГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ НА ПЕРСОНАЛЬНИХ СТОРІНКАХ «УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО БІОГРАФІЧНОГО АРХІВУ»: ПРИНЦИПИ БУДОВИ РОЗДІЛІВ, ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ, ДЖЕРЕЛА НАПОВНЕННЯ

Статтю присвячено особливостям формування електронного біобібліографічного ресурсу «Український національний біографічний архів» (УНБА), питанням будови його структури, розміщення даних із метою їх ефективного використання. Запропоновані технологічні засоби та джерела наповнення розділів персональних сторінок УНБА.

Ключові слова: біобібліографія, електронні ресурси біографічної інформації.

The article is devoted to peculiarities of formation of electronic bibliographic resource «Ukrainian national biographical archive» (UNBA), the question of the structure of its structure, data placement for effective use. The proposed technological tools and sources of content topics personal pages UNBA.

Keywords: biobibliography, electronic resources of biographical information.

Стаття посвящена особенностям формування електронного біобібліографічного ресурса «Український національний біографічний архів» (УНБА), вопросам організації його структури, розміщення даних з метою їх ефективного використання. Предложено технологические приемы и источники наполнения разделов персональных страниц УНБА.

Ключевые слова: біобібліографія, електронні ресурси біографічної інформації.

Документи, утворені в ході життя та діяльності особи (державних і громадських діячів, представників творчих і робітничих спеціальностей, типових представників свого часу), література про їхній життєвий і творчий шлях завжди були і будуть у центрі уваги дослідників та широкого загалу. Фонди бібліотек постійно поповнюються матеріалами про діячів України, які залишили слід у світовій та/або вітчизняній історії, науці, літературі, культурі тощо, а також про постаті зарубіжжя, котрі зробили внесок у розвиток української історії та культури. Зазнала кардинальних змін бібліотечна технологія, змінилися засоби її реалізації, а відтак, потребує нових теоретично обґрунтованих методичних розробок, які розкривали б послідовність організації роботи з біобібліографічними матеріалами.

Актуалізація формування біобібліографічного інформаційного ресурсу пов'язана з оптимізацією всього процесу роботи з документами причетними до діячів із різних сфер (науки, літератури, культури, освіти, суспільно-політичного та національно-визвольного руху тощо), пов'язаних із Україною: від виявлення джерел біографічної інформації, пошуку нових імен, підключення повних текстів документів (зокрема іконографічних, аудіовізуальних матеріалів), організації зберігання цих даних, до забезпечення ефективного використання накопиченої інформації.

До основних завдань Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (далі — ІБД НБУВ) належить наповнення інтегрованих комп'ютерних біографічної бази даних (далі — БД) «Персоналії» та бібліографічної БД «Джерела української біографістики», а також формування на їхній основі біобібліографічного інформаційного ресурсу «Український національний біографічний архів» (далі — УНБА). Зважаючи на його загальнонаціональне значення, вагоме місце займає пошук відомостей про якомога більшу кількість імен, пов'язаних із подіями багатовікової історії України, з українською діаспорою у світі та з дослідженнями й популяризацією історії та культури України у зарубіжних країнах.

Зрозуміло, що видове розмаїття творчих документів, документів із біографічною інформацією, їх надходження до ІБД НБУВ із різних джерел та в різному вигляді, потребують спеціальних підходів на всіх етапах роботи з ними. Питання якісного супроводу та систематизації зібраного біобібліографічного матеріалу посідає особливе місце у роботі Інституту і є чинником удосконалення процесів збереження, систематизації, вивчення та поширення знань про наукові, творчі, мистецькі здобутки наших співвітчизників, служить сучасним інструментарієм для історичної науки та вітчизняної освіти.

Формування національного біобібліографічного ресурсу є нагальним питанням сьогодення, що дасть змогу закласти фундамент персоніфікованого наукового, творчого, мистецького надбання України, та представити біобібліографічну інформацію важливим компонентом його вивчення, збереження та популяризації.

На основі узагальнення досвіду роботи з формування біобібліографічного інформаційного ресурсу, з метою ефективного опрацювання та представлення для користувачів біобібліографічного матеріалу зібраного в ІБД НБУВ, у статті запропоновано структуру розділів персональних сторінок системи УНБА, а також принципи їхньої будови, особливості складових частин і джерела формування.

Питанням представлення бібліографічного матеріалу у виданнях (наукових статтях, монографіях, енциклопедіях, довідниках) у вітчизняній літературі приділяється велика увага. Досліджуються загальні проблеми та вимоги до бібліографічного опису, правила, прийоми та методи, що застосовуються до бібліографічних описів різних видів документів. Так, М. Ф. Комаров одним із перших у вітчизняній бібліографії запровадив так звані «персональні гнізда» для групування біобібліографічного матеріалу. Це було зроблено ним за багато років до А. В. Мезьєр, із ім'ям якої пов'язують цей бібліографічний прийом [7, с. 170]. У статті Т. Добко, І. Антоненко, Н. Мойсеєнко [3] висвітлено питання бібліографічного опису електронних ресурсів віддаленого доступу, зокрема соціальних мереж, блогів, наводяться приклади опису електронних документів. Теоретичні та практичні виміри поняття «бібліографія» у контексті енциклопедичних видань розкриває Л. І. Буряк [1]. Питанням аналізу бібліографічного матеріалу в енциклопедично-довідкових виданнях і вимогам бібліографічного оформлення публікацій ІБД НБУВ присвячено статтю О. М. Яценка [10]. Мета цієї статті — дослідити особливості формування електронного біобібліографічного ресурсу, будову його структури, пошуку нових даних та їх ефективного розміщення в УНБА для зручного використання користувачами.

За час роботи зі створення джерельної бази біографічної інформації УНБА до неї ввійшли тисячі бібліографічних записів різноманітних документів: від енциклопедично-довідкових видань до окремих творів осіб, інформацію про яких включено до біографічного зводу. Кількість цих видань у БД «Джерела української біографістики» постійно збільшується. На початку 2000-х років їх було трохи більше тисячі, на сьогодні — це інформація про майже сім тисяч документів, зокрема електронних, у багатьох випадках із повними текстами. При активному накопиченні та розширенні відомостей БД «Персоналії», ці показники будуть зростати в рази. Адже метою УНБА, для об'єктивного висвітлення життя і діяльності особи, є представлення для її користувачів біографічних даних із якомога більшої кількості джерел. Для того, щоб не загубитися у цьому масиві інформації, для подальшої ефективної роботи з базою дослідників і звичайних користувачів, її зручного та коректного представлення в УНБА, постала необхідність підготувати відповідну структуру, що дасть змогу упорядкувати зібраний бібліографічний матеріал.

Для побудови цієї структури, за основу було взято запропонований у 1883 р. українським ученим-літературознавцем Михайлом Федоровичем Комаровим (1844–1913) метод «персональних гнізд», який було апробовано у складеному ним «Бібліографічному покажчику нової української літератури» [6]. У цій праці підсумовувався шлях, пройдений українською літературою з 1798 р., коли побачила світ «Енеїда» І. П. Котляревського, до 1883 р. Бібліограф зосередив увагу на творчості письменників Східної України. Із їхньої літературної спадщини його цікавило все — не тільки те, що було надруковано в Росії, а й за кордоном, зокрема в Галичині. Поряд із окремими виданнями в покажчику реєструвалися твори, опубліковані у збірниках і журналах. Включено також переклади українських творів на інші мови, критичні та біографічні статті, спогади і рецензії.

Матеріал розташовувався за прізвищами авторів. Окрім прізвища були представлені псевдоніми та роки життя письменників. Їхню творчу спадщину бібліограф поділив на: зібрання творів, окремі видання, опубліковані в журналах і збірниках, переклади творів на інші мови, критичні матеріали про творчість письменника, спогади про нього, біографії.

М. Ф. Комаров вважав, що таке розташування «дає змогу, не гаяючи часу на одшукування, зразу в однім місці знайти звістки про всі писання того або іншого автора і все, що було написано про нього» [6, с. 4].

Вивчивши досвід М. Ф. Комарова, доповнивши запропоновану ним структуру сучасними елементами, в ІБД НБУВ на веб-сайті УНБА запропоновано простий і доступний користувачам «дружній інтерфейс» із ефективною та зручною системою доступу до контенту. Для представлення біобібліографічного ресурсу, висвітлення наявних даних про конкретну особу, пропонується використання уніфікованої за будовою персональної сторінки [8, с. 396–399], що є прообразом так званого «персонального гнізда» (див. таб.).

Таблиця

Структурна схема персональної сторінки УНБА

Розділ УНБА	Підрозділ	Зміст	Принцип будови
Статті з енциклопедично-довідкових видань		список енциклопедично-довідкових видань, де присутні статті про особу (повні тексти)	хронологічно-алфавітний
Бібліографія та архівні матеріали	Твори	• повні зібрання творів, при їх відсутності зібрання творів або вибрані твори; • окремі праці; • автобіографічні твори; • особистий епістолярій; • мемуари. • персональні бібліографічні покажчики; • монографії та монографічні збірники про особу; • біографічні статті з періодичних видань.	систематичний (див. зміст), в середині розділів — хронологічно-алфавітний систематичний (див. зміст), в середині розділів — хронологічно-алфавітний
	Архівні матеріали	перелік архівних справ	за алфавітом назв архівних установ

Іконографія	Зображення особи	портрети, фото, скульптура т. і.	за хронологією
	Особистий підпис	підпис особи, зразки почерку	за хронологією
	Родовий герб	факсиміле зображення родового гербу	за хронологією
	Особиста печатка	відбиток особистої печатки	за хронологією
	Екслібрис	відображення екслібрису(ів)	за хронологією
	Меморіальний об'єкт	краєвид міста, вулиця, будинок, особисті речі, пам'ятник, меморіальна дошка, надгробок, місце поховання та ін.	за хронологією
	Зображення продуктів творчості та професійної діяльності особи	відтворення результатів наукової, літературної, культурної діяльності особи	за хронологією
Аудіо- та відео-матеріали	Продукти творчості особи	перелік бібліографічних описів із аудіо- та відео-файлами результатів творчості особи (наприклад, ролей у фільмах, виставах, концертних виступах та ін.)	за хронологією
	Матеріал, присвячений висвітленню життя та діяльності особи	списки описів фільмів, радіопрограм, що знайомлять із життєвим та творчим шляхом особи	за хронологією
Електронні ресурси	Персональний(і) сайт(и), окремі сторінки з сайтів, присвячені особі	назва(и) сайту(ів), з адресами в Інтернет, присвячені особі	за хронологією

Особливістю цього поділу є представлення всього наявного матеріалу у вигляді бібліографічних описів і розміщення їх у відповідних рубриках. Бібліографічні описи складаються не тільки на друковані видання, їх складову частину, а й на іконографічний матеріал, розміщений у друкованих та електронних виданнях, аудіо-та відеоматеріали, електронні ресурси.

Сучасні правила укладання бібліографічного опису дають змогу розрізнити ці документи за допомогою одного з його елементів — «загального визначення матеріалу» [4], що розташовується у бібліографічному описі після назви у квадратних дужках. Для друкованих видань це [Текст], іконографії — [Образотворчий матеріал], аудіоматеріалів — [Звукозапис], відеоматеріалів — [Відеозапис]. Використання цього елемента дозволяє при конвертації з БД «Джерела української біографістики» до УНБА перенести та закріпити бібліографічні описи за відповідними розділами.

Яким би великим за обсягом не було довідкове видання, воно не в змозі вичерпно охопити всі знання, що можуть знадобитися читачеві. Запропонована схема дає змогу, на відміну від друкованого довідкового видання, сконцентрувати в одному місці інформацію про твори особи та літературу про неї без обмежень із можливістю її уточнення та поповнення. Бібліографія, що подається в УНБА, повинна давати можливість читачеві розширити та поглибити знання про особу. Вона має розкривати творчу спадщину, містити біографічні та автобіографічні матеріали, включати джерелознавчі видання, архівні, рукописні джерела, згадки у пресі, спогади сучасників та інші носії інформації, що становлять документальні підстави біографії. Бібліографія повинна вміщувати найбільш важливу та повну наукову та пізнавальну інформацію про особу, новітню літературу.

Характер і кількість джерел, у кожному окремому випадку, визначаються значимістю (важливістю) особи. Так, у одних персон, кількість джерел буде мінімальною. Проте, завжди лишається можливість, у майбутньому, поповнити їх новими даними. Для більш відомих особистостей — число бібліографічних описів може сягати кількох сотень, а в деяких випадках — тисяч. Саме для таких прикладів відпрацьовано схему розміщення біобібліографічного матеріалу на персональних сторінках УНБА.

Бібліографічні описи, в залежності від змісту та способу його подачі, розміщено у систематичному порядку, формуючи їх під рубриками в хронологічно-алфавітні ряди. Рубрики графічно відокремлюють один розділ списку від іншого. На персональній сторінці в УНБА запропоновано використання розділів:

- «Біографічні статті з довідкових видань»;
- «Бібліографія та архівні матеріали»;
- «Іконографія»;
- «Аудіо- та відеоматеріали»;
- «Електронні ресурси».

Перший розділ містить інформацію про енциклопедично-довідкові видання, в яких присутні статті, присвячені певній особі з можливістю перегляду їх повних текстів. Це дозволяє користувачу, у стислій формі отримати знання про певну людину, її життєвий і творчий шлях, порівнювати ці дані з різних енциклопедій і довідників, проводити певні дослідження, аналізувати наявний матеріал.

Коло енциклопедій, словників і довідників, що містять найважливішу, цінну з історіографічного погляду інформацію про співвітчизників, є досить широким, однак представлені вони вкрай нерівномірно. Тому і кількість довідкових біографічних статей у розділі може бути досить різною, залежно від частоти відображення персоналії у різноманітних вартих уваги виданнях, а отже, безпосередньо залежить від значущості постаті для вітчизняної історії та культури. Водночас необхідно враховувати, що по переважній більшості персоналій, які будуть вміщені в УНБА, біографічні статті в існуючих довідкових виданнях зовсім відсутні. У такому разі саме внесення імен до електронного ресурсу буде стимулом для дослідників-професіоналів та аматорів щодо пошуку відповідних матеріалів [8, с. 388].

Розташування матеріалу в розділі «Біографічні статті з довідкових видань» за хронологічно-алфавітним принципом.

Розділ «Бібліографія та архівні матеріали» в свою чергу поділяється на:

- твори;
- література про;
- архівні матеріали.

Підрозділ «Твори» містить документи, що належать до творчої (наукової, літературної, винахідницької тощо), службової, громадської, політичної, церковної діяльності особи. В залежності від характеру діяльності людини вони включають: дослідження, статті, розділи у монографіях і спеціальних періодичних виданнях, список підручників, перекладів тощо; інформацію про виставки; реалізовані відкриття, патенти, удосконалення тощо.

Твори особи в УНБА розміщуються за таким порядком:

- повні зібрання творів, при їх відсутності — зібрання творів або вибрані твори (перевидання розташовують за хронологією);

- окремі праці;
- автобіографічні твори;
- особистий епістолярій;
- мемуари.

Окремі публікації подають за хронологією (за роками видання, а в межах року — за алфавітом назв, спочатку українською мовою (або мовами з кириличною графікою), потім іноземними мовами (латинською графікою)).

До підрубрики «література про» належать:

- персональні бібліографічні покажчики;
- монографії та монографічні збірники про особу;
- біографічні статті з періодичних видань.

Варто пам'ятати, що навіть дуже докладна бібліографія не може повністю охопити всю літературу про певну персону, особливо, коли це творча особистість. Тому важливою складовою інформації про людину є персональні бібліографічні покажчики, тобто, спеціальні видання, що містять більш чи менш вичерпний перелік праць особи та літературу про неї. Ці публікації допоможуть користувачеві, а особливо дослідникам, отримати додаткові джерела для розширення та поглиблення знань про особу. Персональні покажчики публікуються як окремі видання, та як складова частина у зібраннях творів, періодичних виданнях, збірниках тощо.

Матеріали, представлені в біобібліографічних покажчиках, — це документи, що утворилися впродовж життя, наукової, творчої, службової, громадської та іншої діяльності особи. Особливість роботи з ними пов'язана з їх специфікою — інформативною насиченістю, яка, насамперед, полягає у фіксації творчого процесу та фактів з усіх сфер життєдіяльності конкретної особи. Зміст персональних бібліографічних покажчиків не завжди носить завершений характер. Існують приклади, коли особі присвячено декілька персональних посібників. Як правило це видатні особистості, і перевидання персональних бібліографічних покажчиків приурочені до ювілейних дат.

Усі наявні біобібліографічні покажчики на персональній сторінці УНБА утворюють окрему підрубрику «Персональні бібліографічні покажчики» і при їх кількості більше одного розміщуються за хронологією. До багатьох із них прикріплені повні тексти.

Розділ «Монографії та монографічні збірники про особу» побудовано за хронологічно-алфавітним принципом — бібліографічні записи розташовано за роком видання, а у межах року — за алфавітом назв (авторів), спочатку українською мовою (або мовами з кириличною графікою), потім — іноземними мовами (латинською

графікою). До цього розділу належать окремі видання, присвячені дослідженню життєвого та творчого шляху особи.

Інформація до цього розділу надходить з БД «Джерела». На жаль, до сьогодні в НБУВ не вирішене питання опрацювання документних потоків із метою виявлення біографічної та допоміжної інформації, запропонованої ще в кінці минулого століття [9; 12]. Тому данні до БД «Джерела» потрапляють після досить трудомісткої технології опрацювання співробітниками ІБД органу державної бібліографії «Літопис книг України».

Розділ «Біографічні статті з періодичних видань» утримує критичні, біографічні статті, рецензії на праці осіб, яким присвячено персональну сторінку в УНБА, опубліковані в періодичних і продовжуваних виданнях, збірниках тощо, тобто є складовою частиною видання. Розділ має такий самий спосіб розміщення матеріалу, що і в рубриці «Монографії та монографічні збірники про особу». У майбутньому планується включення інформації про статті з їх повними текстами, отриманими з ресурсу НБУВ «Наукова періодика». Таким чином користувачам буде надана можливість одержати новітню інформацію про особу, ознайомитися з останніми дослідженнями про життя та діяльність персони.

Підрубрика «архівні матеріали» призначена для формування та висвітлення інформації про виявлені в архівах документи, що розкривають сюжети у біографіях діячів минулого (особові фонди архівів). Дані розміщено за алфавітом назв архівних установ.

Рубрика «Іконографія».

Термін «іконографія» в перекладі з грецької означає «образ» і «пишу». Іконографією вважається опис і вивчення різноманітних зображень певної особи, події, сюжету тощо у творах живопису й скульптури [2, с. 395].

Предметом нашої уваги є портрети людей, інші зображення, пов'язані з історичними діячами нашої країни та світу, які своїм існуванням та діяльністю були причетні до України як у давні епохи, так і в нинішній час. Іконографія цих осіб представлена великою кількістю документальних та уявних зображень, проте до нашого часу є недостатньо дослідженою і мало систематизованою. Вона розпорошена по великій кількості вітчизняних і зарубіжних музеїв, архівів, приватних колекцій, книжкових, журнальних і газетних та інших видань, зібрань фотодокументів, пам'яток монументального та пластичного мистецтва. Зображення навіть найбільш відомих діячів нерідко є недостовірними, недостатньо опрацьованими з джерелознавчого погляду. Велика кількість іконографічних матеріалів залишається неідентифікованою.

В ІБД НБУВ утворено інтегровані біографічну БД «Персоналії» та БД «Іконографія». Особливістю сучасного упорядкування іконографічного матеріалу є збір та систематизація його електронних копій — оцифрованого зображення.

Після проведення пошуку в архівах і книгосховищах, на знайдений іконографічний матеріал складається аналітичний бібліографічний опис із зазначенням місця збереження документа, який заноситься до бібліографічної БД «Джерела української біографістики». Для виділення із загального масиву бібліографічних описів записів укладених на іконографічний матеріал у БД в полі «Загальне визначення матеріалу», проставляється значення [Образотворчий матеріал]

Приклади:

бібліографічний опис іконографічного матеріалу із друкованого джерела

Олекса Петрович Стороженко [Образотворчий матеріал] : фото др. пол. XIX ст. // Стороженко М. З мого життя / Микола Стороженко. – Київ : Либідь, 2005. – С. 52.

або

опис архівного документа

Коляда Грицько Панасович [Образотворчий матеріал] : фото // НБУВ. Ін-т рукопису. – Ф. 10. – № 5307.

Другим етапом є утворення електронних зображень — оцифрування (сканування, фотографування) знайденого й упорядкованого в бібліографічній БД іконографічного матеріалу, його збереження в електронній формі у встановленому форматі та з відповідними параметрами та прикріплення цього файлу до бібліографічного запису.

Під час опрацювання іконографічного матеріалу в технологічному циклі, описаному в статті «Іконографічна складова електронного «Українського національного біографічного архіву»: пропозиції щодо технології опрацювання зображень» [11], окрім бібліографічного опису складається детальний опис електронного зображення. Серед структури опису є поле «тип зображення», використання якого дає можливість упорядкувати іконографічний матеріал і представити його у зручній для використання формі. Усі зображення пропонуються поділити на:

- зображення особи — портрети, фото, скульптура тощо;
- особистий підпис (факсиміле);
- родовий герб;
- особиста печатка;

- екслібрис;
- меморіальний об'єкт (краєвид міста, вулиця, будинок, особисті речі, пам'ятник, меморіальна дошка, надгробок, місце поховання та ін.); зображення продуктів творчості та професійної діяльності особи.

Таким чином наявні зображення, причетні до певної особи, після переміщення їх із БД «Іконографія», розміщуються у однойменному розділі на персональній сторінці в УНБА у систематичному порядку, за схемою, представленою вище. У середині розділів дані розташовуються за хронологією у відповідності із датами життя людини.

Аудіовізуальні та електронні ресурси — це частина нашої культурної спадщини, що містить значний обсяг інформації. *Аудіовізуальний документ* — це документ, що містить зображувальну й (або) звукову інформацію, яку фіксують і відтворюють відповідними технічними засобами. *Електронний документ* — документ, інформація в якому подана у формі електронних даних і для використання якого потрібні засоби обчислювальної техніки.

Використання аудіовізуальних і електронних матеріалів, нарівні з традиційними друкованими виданнями, дозволяють користувачам збагатити інформацію про особу, зробити її більш яскравою та насиченою. Бібліотеки, здійснюючи процес інформаційної навігації для користувачів, розглядають доступ до нових форм надання інформації як до повноцінних ресурсів.

Серед цього масиву значну частину складає біографічний матеріал, або дані, що належать до творчого доробку осіб. Для зручного доступу та ефективного використання цю інформацію необхідно певним чином описати, зберегти та систематизувати в УНБА. Для реалізації даного завдання, об'єктами бібліографічного опису є електронні копії аудіо-, кіно-, відеодокументів, а самі документи представлені у вигляді файлів із відповідними параметрами.

Аудіовізуальні та електронні ресурси, що представлені в УНБА, мають деякі особливості, що вимагають певних навичок при складанні їх бібліографічних описів. Загальні принципи та правила складання опису цих документів в основному відповідають загальному описові творів друку, викладених у ДСТУ ГОСТ 7.80:2007 [5] та ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 [4]. Специфічним особливостям бібліографічного опису аудіо-, відео-, електронних документів присвячені різного роду методичні та інструктивні матеріали, тому в цій статті ми їх розглядати не будемо. Зупинимось лише на систематизації матеріалу в розділі «Аудіо- та відеоматеріали» УНБА. Формування його залежить від змісту конкретних творів і поділяється на:

- продукти творчості особи;
- матеріал присвячений висвітленню життя та діяльності особи.

Форма розміщення даних у цих рубриках — за хронологією.

У розділі «Електронні ресурси» планується представлення переліку електронних ресурсів мережі Інтернет, де розміщено біографічну інформацію про особу, на яку відкрито сторінку в УНБА.

Об'єктами бібліографічного опису електронних ресурсів є персональні сайти, присвячені особі, або складова частина сайтів — окрема сторінка. Для останнього бібліографічні описи складаються за правилами формування аналітичних описів. У першій частині опису подають відомості про документ, у другій — назву сайта та його адресу.

Принцип систематизації матеріалу, що увійшов до розділу «Електронний ресурс», — спочатку розміщено данні про персональний сайт(сайти), потім бібліографічні описи окремих сторінок на сайтах. Спосіб розміщення даних — алфавітний.

Отже, запропонована в УНБА система представлення матеріалу, присвяченого окремій особі, дає змогу в зручній формі в одному місці сконцентрувати біобібліографічні, іконографічні, аудіо-, відео-матеріали, інформацію про електронні ресурси та інші допоміжні дані про неї. Це дає можливість: здійснювати результативний пошук, ознайомлення з наявним біографічним матеріалом і проводити на його основі дослідження; розкрити багатогранність життєвого та творчого шляху наших співвітчизників; поповнювати персональні сторінки УНБА новими документами, сучасними дослідженнями та розвідками.

- 1 *Буряк Л. І.* Бібліографія в контексті енциклопедичних видань: теоретичний та практичний виміри [Текст] / Л. І. Буряк // Наукові засади та теоретико-методологічні принципи створення сучасних енциклопедій / ДНУ «Енцикл. вид-во». — Київ, 2015. — С. 99–105.
- 2 Великий тлумачний словник сучасної української мови [Текст] / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. — Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. — 1425 с.
- 3 *Добко Т.* Бібліографічний опис електронних ресурсів віддаленого доступу та соціальних сервісів Веб 2.0 [Текст] / Т. Добко, І. Антоненко, Н. Мойсеєнко // Бібл. вісник. — 2014. — № 4. — С. 12–21.
- 4 Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1–2003, ІДТ): ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. — Чинний від 07-01-2007. — Київ : Держспоживстандарт України, 2007. — 47 с. — (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи ; Національний стандарт України).
- 5 Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1–2003, ІДТ): ДСТУ ГОСТ 7.80:2007. — Київ :

- Держспоживстандарт України, 2008. – 12 с. – (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи ; Національний стандарт України).
- 6 Комаров М. Бібліографічний показчик нової української літератури (1798–1883 р.) [Текст] / зібрав [та авт. передм.] М. Комаров. – Київ : Тип. Г. Т. Корчак-Новицького, 1883. – 74 с.
 - 7 Корнейчик І. І. Історія української бібліографії: дожовтневий період [Текст] : нариси / І. І. Корнейчик. – Харків : [б. в.], 1971. – 374 с.
 - 8 Потик В. І. Ресурси довідкової біографічної інформації: історичний досвід формування, сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку [Текст] : монографія / В. І. Попик ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : [б. в.], 2013. – 520 с.
 - 9 Яценко О. М. Біобібліографія в Україні та вплив сучасних інформаційних технологій на її розвиток [Текст] / О. М. Яценко // Укр. біографістика. – Київ, 2005. – Вип. 2. – С. 284–303.
 - 10 Яценко О. М. Вимоги до бібліографічного оформлення праць Інституту біографічних досліджень: варіанти та відмінності [Текст] / О. М. Яценко // Укр. біографістика. – Київ, 2005. – Вип. 3. – С. 36–46.
 - 11 Яценко О. М. Іконографічна складова електронного «Українського національного біографічного архіву»: пропозиції щодо технології опрацювання зображень [Текст] / О. М. Яценко // Наук. праці НБУВ. – Київ, 2009. – Вип. 24. – С. 292–298.
 - 12 Яценко О. М. Система інформаційного забезпечення біобібліографічної діяльності в НБУВ [Текст] // Вісник Кн. палати. – 1999. – № 10. – С. 23–27.

REFERENCES

- 1 Buryak, L. I. (2015) *Bibliografija v konteksti entsyklopedychnykh vydan` : teoretychnyj ta praktychnyj vymiry* [Bibliography in the context of encyclopedias: theoretical and practical dimensions]. In *Naukovi zasady ta teoretyko-metodologichni pryntsypy stvorennja suchasnykh entsyklopedij* [Scientific principles and theoretical and methodological principles of modern encyclopedias]. (Pp. 99–105). Kyiv, 2015. [in Ukrainian].
- 2 Busel, V. (2004) *Velykij tlumachnyj slovnyk suchasnoyi ukrajins`koyi movy* [Great Dictionary of Modern Ukrainian]. Kyiv ; Irpin`. [in Ukrainian].
- 3 Dobko T., Antonenko I. & Moiseienko N. (2014). *Bibliografichnyj opys elektronnykh resursiv viddalenoj dostupnosti ta social`nykh servisiv Web 2.0* [Bibliographic description of electronic resources of re-

- mote access and social services Web 2.0]. In *Bibliotechnyj visnyk* [Library Journal]. (Vol. 4, pp. 12–21) [in Ukrainian].
- 4 *Bibliografichnyj zapys. Bibliografichnyj opys. Zahal'ni vymohy ta pravyla skladannya (GOST 7.1–2003, IDT): DSTU GOST 7.1:2006.* [Bibliographic record. Bibliographic description. General requirements and rules]. (2007). Kyiv: Derzhspozhyvstandart Ukrainy. [in Ukrainian].
 - 5 *Bibliografichnyj zapys. Zaholovok. Zahal'ni vymogy ta pravyla skladannya* [Bibliographic record. Heading. General requirements and rules]. DSTU GOST 7.80:2007. (2008). Kyiv: Derzhspozhyvstandart Ukrainy. [in Ukrainian]
 - 6 Komarov, M. (1883). *Bibliografichnyj pokazhchyk novoyi ukrayins'koyi literatury (1798–1883 p.)* [Bibliographic index of new Ukrainian literature (1798–1883 p.)]. Kyiv: Typ. H. T. Korchak-Novyts'koho. [in Ukrainian].
 - 7 *Kornyeichyk, I. I.* (1971). *Istoriya ukrayins'koyi bibliohrafiyi: dozhovtnevyj period* [Ukrainian History Bibliography: pre-October period]. Kharkiv. [in Ukrainian].
 - 8 Popyk, V. I. (2013). *Resursy dovidkovoyi biohrafichnoyi informatsiyi: istorychnyj dosvid formuvannya, suchasnyj stan, problemy ta perspektyvy rozvytku* [Resources biographical background information, historical experience of formation, current status, problems and prospects]. Kyiv. [in Ukrainian].
 - 9 Yatsenko, O. M. (1999) *Biobibliohrafiya v Ukraini ta vplyv suchasnykh informatsiynykh tekhnolohiy na yiyi rozvytok* [Biobibliography in Ukraine and the impact of modern information technology in its development]. In *Ukrayins'ka biohrafistika* [Biografistica ukrainica]. (Vol. 2, pp. 284–303). Kyiv. [in Ukrainian].
 - 10 Yatsenko, O. M. (2005) *Vymohy do bibliografichnoho oformlennya prats' Instytutu biohrafichnykh doslidzhen': varianty ta vidminnosti* [Requirements for Bibliographic design works of the Institute of biographical research: options and differences]. In *Ukrayins'ka biohrafistika* [Biografistica ukrainica]. (Vol. 3, pp. 36–46). Kyiv. [in Ukrainian].
 - 11 Yatsenko, O. M. (2009) *Ikonohrafichna skladova elektronnoho «Ukrayins'koho natsional'noho biohrafichnoho arkhivu»: propozytsiyi shchodo tekhnolohiyi opratsyuvannya zobrazen'* [Iconographic part of the electronic “Ukrainian national biographical archive”: suggestions for image processing technology]. In *Naukovi pratsi Natsional'noyi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernads'koho* [Scientific works Vernadsky National Library of Ukraine]. (Vol. 24. pp. 292–298). Kyiv. [in Ukrainian].

- 12 Yatsenko, O. M. (1999). *Systema informatsijnoho zabezpechennya biobibliografichnoyi diyal`nosti v Natsional`nij bibliotetsi Ukrayiny imeni V. I. Vernads`koho* [Information Management System bio-bibliographical work in the National Library of Ukraine V. Vernadsky]. In *Visnyk Knyzhkovoyi palaty* [Bulletin of the Book Chamber]. (Vol. 10, pp. 23–27). Kyiv. [in Ukrainian].

Представлення біобібліографічного матеріалу на персональних сторінках «Українського національного біографічного архіву»: принципи будови розділів, особливості організації, джерела наповнення.

Яценко О. М., старший науковий співробітник, кандидат історичних наук, завідувач відділу формування біобібліографічного інформаційного ресурсу Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (Київ).

Українська біографістика = Biographistica ukrainica. – Київ, 2016. – Вип. 13. – С. 250–268.

На основі узагальнення досвіду роботи з формування біобібліографічного інформаційного ресурсу, з метою ефективного опрацювання та представлення для користувачів біобібліографічного матеріалу зібраного в Інституті біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, у статті запропоновано структуру розділів персональних сторінок системи «Український національний біографічний архів», представлено їх принципи будови, особливості складових частин та джерела формування.

Для організації цієї структури за основу було взято запропонований у 1883 р. українським бібліографом М. Ф. Комаровим метод «персональних гнізд». Вивчивши досвід вченого, доповнивши запропоновану ним структуру сучасними елементами, в ІБД НБУВ на веб-сайті УНБА запропоновано простий і доступний користувачам «дружній інтерфейс» із ефективною та зручною системою доступу до контенту. Для представлення біобібліографічного ресурсу, висвітлення наявних даних про конкретну особу, пропонується використання уніфікованої за будовою персональної сторінки. Особливістю цього поділу є представлення всього наявного матеріалу у вигляді бібліографічних описів та розміщення їх у відповідних рубриках. Бібліографічні описи складаються не тільки на друковані видання, їх складову частину, а й на іконографічний матеріал, розміщений у друкованих та електронних виданнях, аудіо- та відеоматеріали, електронні ресурси.

Запропонована в УНБА система представлення матеріалу, присвяченого окремій особі, дозволяє в зручній формі, в одному місці сконцентрувати біобібліографічні, іконографічні, аудіо-, відеоматеріали, електронні ресурси та інші допоміжні дані про неї. Це дає можливість здійснювати результативний пошук, ознайомлення з наявним біографічним матеріалом та проводити на його основі дослідження; розкрити багатогранність життєвого та творчого шляху наших співвітчизників; поповнювати персональні сторінки УНБА новими документами, сучасними дослідженнями та розвідками.

Ключові слова: біобібліографія, електронні ресурси біографічної інформації

Presentation of bibliographical material on the personal pages of «Ukrainian national biographical archive»: principles of partition, especially the organization, sources of content

Yatsenko Oleh, Ph. D., Head of the Department of Institute of Biographical Research of Vernadsky National Library of Ukraine (Kyiv).

Ukrainian biographical = Biographistica ukrainica. – Kyiv, 2016. – Vol. 13. – P. 250–268.

On the basis of generalization of experience of formation of bibliographic information resource, for the effective processing and presentation to users of bibliographic material collected at the Institute of biographical research of the National library of Ukraine named. I. Vernadsky, the paper proposes a partition layout of personal pages «Ukrainian national biographical archive», the principles of their structure, especially of component parts and sources of formation.

For the organization of this structure was based on the method of «personal clusters», proposed in 1883 the Ukrainian bibliographer N. F. Komarov. Having studied the experience of the scientist, adding the proposed structure with modern elements in IBD NLUV on the website UNBA offered simple and affordable «user friendly interface» with an effective and convenient system of access to content. To represent bibliographic resource, the coverage of the available data about a specific person and offer a unified structure of personal pages. The feature of this section is the presentation of all the available material in the form of bibliographic descriptions and placing them in the appropriate section. Bibliographic descriptions are not only to printed publications, they are an integral part, but also on iconographic material placed in print and electronic editions, audio and video materials, electronic resources.

Proposed in UNBA system presentation, devoted to the individual, allows in a convenient form in one place to concentrate bibliographic,

iconographic, audio, video materials, electronic resources and other supporting information. This gives the opportunity to carry out effective search, review of the available biographical material and conduct on the basis of the study; to reveal the diversity of life and creative work of our fellow citizens; to credit your personal page WNBA new documents, modern studies and research.

Keywords: biobibliography, electronic resources of biographical information.

Представление биобиблиографического материала на персональных страницах «Украинского национального биографического архива»: принципы построения разделов, особенности организации, источники наполнения

Яценко О. Н., заведующий отделом формирования биобиблиографического информационного ресурса Института биографических исследований Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского, кандидат исторических наук, старший научный сотрудник (Киев).

Українська біографістика = Biographistica ukrainica. – Киев, 2016. – Вып. 13. – С. 250–268.

На основе обобщенного опыта формирования биобиблиографического информационного ресурса, с целью эффективного изучения и ознакомления пользователей с биобиблиографическим материалом, собранным в Институте биографических исследований Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского, в статье предложено структуру разделов персональных страниц системы «Украинский национальный биографический архив» (УНБА), представлено принципы их построения, особенности составных частей и источники формирования.

Для организации этой структуры, за основу был взят предложенный в 1883 г. украинским библиографом М. Ф. Комаровым метод «персональных гнёзд». Изучив опыт ученого, дополнив предложенную им структуру современными элементами, в Институте биографических исследований на веб-сайте УНБА предложено простой и доступный пользователям «дружественный интерфейс» с эффективной и удобной системой доступа к контенту. Для отображения биобиблиографического ресурса, описания данных на конкретную персону, предлагается использовать унифицированную по строению персональную страницу. Особенность этой структуры — подача всего материала, что есть в наличии, в виде библиографических описаний и размещение их в соответствующих рубриках. Библиог-

рафические описания создаются не только на печатные издания, их составную часть, а и на иконографический материал, размещенный в печатных источниках и электронных изданиях; аудио- и видеоматериалы; электронные ресурсы.

Предложенная в УНБА система представления информации, посвященная жизни и деятельности персоны, позволяет в удобной форме, в одном месте сосредоточить биобиблиографические, иконографические, аудио-, видеоматериалы, электронные ресурсы и другие данные о ней. Это даёт возможность осуществлять эффективный поиск, ознакомление с имеющимся в наличии биографическим материалом и проводить на его основе изыскания; раскрывать многогранность жизненного и творческого пути наших соотечественников; пополнять персональные страницы УНБА новыми документами, современными изысканиями.

Ключевые слова: биобиблиография, электронные ресурсы биографической информации.